

ПОВЕДЕНЧЕСКАЯ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ТЕОРИЯ – ПОЗИТИВНЫЙ ПОДХОД К ИССЛЕДОВАНИЮ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ПОВЕДЕНИЯ

В настоящее время является общепризнанным мнение, что современная экономическая наука не представляет собой единого, монолитного здания, с одинаковой для всех программой и методологией исследования, а скорее похожа на определенную совокупность различных течений, направлений и школ мысли, которые в свою очередь, несмотря на все имеющиеся различия между ними, трудятся над выполнением одной и той же задачи – теоретическим отражением экономических процессов, адекватным реальности, и выработкой практических рекомендаций по управлению экономикой, направленных на улучшение сложившегося положения дел. Вместе с этим нельзя не отметить, что тон в подобной работе по сей день задается представителями неоклассического направления или так называемого «мейнстрима», хотя сама неоклассика уже выглядит менее стройной по сравнению, например, с периодом полувековой давности.

Главная цель данной работы состоит в том, чтобы исследовать процесс формирования нового научного направления исследования экономических явлений, сторонники которого именуют его «*Поведенческой экономической теорией*» (Behavioral Economics)».

Научная значимость и практическая актуальность подобного выделения станет более понятной, если принять во внимание возросшее значение *позитивного* подхода к исследованию процессов принятия решений индивидом в ситуациях риска и неопределенности, которое наблюдается в области экономической теории вот уже на протяжении

ქვევითი ეკონომიკური თეორია – ადამიანური ქცევის კვლევის მიმართ პოზიტიური მიდგომა.

ამჟამად საყოველთაოდ მიიჩნევა, რომ თანამედროვე ეკონომიკური მეცნიერება არ წარმოადგენს ერთიან, მონოლიტურ შენობას ყველასათვის ერთნაირი კვლევის პროგრამითა და მეთოდოლოგიით, არამედ ჰგავს სხვადასხვა დინების, მიმართულებისა და აზროვნების სკოლების განსაზღვრულ ერთობლიობას, რომლებიც თავის მხრივ მათ შორის არსებული განსხვავებების მიუხედავად იღწვიან ერთი და იმავე ამოცანის შესრულებისათვის – რეალობის ადეკვატური ეკონომიკური პროცესების თეორიულად ასახვისა და შექმნილი ვითარების გაუმჯობესებისკენ მიმართული ეკონომიკის მართვის პრაქტიკული რეკომენდაციების შესამუშავებლად.

ამასთან ერთად შეუძლებელია არ ავღნიშნოთ, რომ მინიშნებულ საქმეში დღემდე მნიშვნელოვანი გავლენა აქვს ნეოკლასიკური მიმართულების, ან ე.წ. „მეინსტრიმის“ წარმომადგენლებს, თუმცა თავად ნეოკლასიკა უკვე ნაკლებად მწყობრად გვევლინება, მაგალითად, ნახევარ საუკუნოვანი ხანდაზმულობის პერიოდთან შედარებით.

მოცემული ნაშრომის მთავარ მიზანს წარმოადგენს ეკონომიკურ მოვლენათა კვლევის ახალი მეცნიერული მიმართულების ფორმირების პროცესის შესწავლაში, რომლის მიმდევრები უწოდებენ მას „ქცევის ეკონომიკურ თეორიას (Behavioral Economics) [1]“.

მსგავსი გამოყოფის მეცნიერული ღირებულება და პრაქტიკული აქტუალურობა უფრო გასაგები გახდება, თუ მხედველობაში მივიღებთ ეკონომიკური თეორიის სფეროში უკანასკნელი რამოდენიმე ათეული წლის განმავლობაში დამახასიათებელი გაურკვევლობისა და რისკის პირობებში ინდივიდის მიერ გადაწყვეტილებათა მიღების პროცესის გამოკვლევაში პოზიტიური

последних нескольких десятилетий. Другими словами, выделение данного направления символизирует собой смещение акцентов в исследовательской работе с разработки формализованных моделей поведения индивида в различных ситуациях выбора на процесс их экспериментальной и эмпирической проверки, выяснении степени согласованности традиционной теории и выведенных из нее следствий, с фактами реальной действительности.

Для того, чтобы понять и четко уяснить важность происходящих изменений, необходимо будет последовательно ответить на интересующие нас вопросы - в чем состоят сущность, методология и программа действий данного течения? Какие факторы способствовали появлению поведенческой экономической теории (далее ПЭТ)? Какие теоретические и практические результаты уже достигнуты ее представителями и какова взаимосвязь с ортодоксальной теорией? Кто является представителем этого течения, и каковы мнения о путях и методах дальнейшей работы в этом направлении?

Получив ответы на эти вопросы, мы сможем сделать вывод о том, каким образом и за счет каких средств поведенческая экономическая теория способна обогатить традиционный микроэкономический анализ, избавить его от отдельных присущих ему серьезных ограничений и упрощающих предпосылок. Кроме этого, мы познакомимся с результатами уже имеющихся научных достижений представителей ПЭТ, продемонстрируем возможности их практического применения для объяснения значительного количества аномальных явлений, имеющих место в поведении индивидов, в частности

მიდგომის გაზრდილ მნიშვნელობას. სხვა სიტყვებით, აღნიშნული მიმართულების გამოყოფა კვლევით სამუშაოში აქცენტების არჩევანის სხვადასხვა გარემოებაში ინდივიდის ქცევის ფორმალიზებული მოდელების შემუშავებიდან მათი ექსპერიმენტალური და ემპირული შემოწმების პროცესზე გადასაცვლების სიმბოლოს წარმოადგენს, ტრადიციული თეორიისა და მისგან გამომდინარე შედეგების რეალური სინამდვილის ფაქტებთან შეთანხმებულობის ხარისხის დადგენას.

მიმდინარე ცვლილებების მნიშვნელობის მკაფიოდ გასაცნობიერებლად აუცილებელი იქნება თანმიმდევრულად გაეცეს პასუხი ჩვენთვის საინტერესო შეკითხვებს – რაში მდგომარეობს აღნიშნული მიმდინარეობის არსი, მეთოდოლოგია და მოქმედების პროგრამა? რა ფაქტორები უწყობდა ხელს ქცევის ეკონომიკური თეორიის (შემდგომში – „ქეთ“) შექმნას? რა თეორიული და პრაქტიკული შედეგებია უკვე მიღებული მათი წარმომადგენლების მიერ და რა კავშირია ორთოდოქსალურ თეორიასთან? ვინ წარმოადგენს ამ მიმართულების წარმომადგენლებს და რა მოსაზრებები არსებობს ამ მიმართულებით შემდგომი მუშაობის გზებსა და მეთოდებზე?

ამ შეკითხვებზე პასუხის მიღების შემდეგ შეგვეძლება დასკვნების გაკეთება, რარიგ და რა სახსრების ხარჯზე შეძლებს ქცევითი ეკონომიკური თეორია ტრადიციული მიკროეკონომიკური ანალიზის გაუმჯობესებასა და მისთვის დამახასიათებელი სერიოზული დაბრკოლებებისა და გამამარტივებელი წინაპირობისაგან მის გათავისუფლებას. ამას გარდა, ჩვენ გავეცნობით ქცევითი ეკონომიკური თეორიის წარმომადგენლების მიერ უკვე მიღწეულ სამეცნიერო კვლევით შედეგებს, ინდივიდების ქცევისათვის, კერძოდ კი გაურკვევლობისა და რისკის პირობებში არჩევანის გაკეთების პროცესში, დამახასიათებელი ანომალური მოვლენების მნიშვნელოვანი რაოდენობის ახსნის მიზნით

осуществляющих выбор в условиях
риска и неопределенности.

მოვახდენთ მათი პრაქტიკული გამოცენების
შესაძლებლობების დემონსტრირებას.

Sanaya Alexander
+995592237409